

VERTROUWELIJKDE BOERENPARTIJ

1. In Maandoverzicht no. 5, 1957, werd voor het eerst melding gemaakt van ontevredenheid van hoofdzakelijk kleine boeren over het landbouwbeleid van de Regering en van daaruit voortvloeiende protestacties. Hierbij dient te worden opgemerkt, dat aan dit verschijnsel slechts aandacht werd besteed wegens de daarvoor getoonde belangstelling o.m. van de zijde van H. Koekoek. Deze had in 1956 de aandacht op zich gevestigd door zijn candidatuur voor de Nederlandse Oppositie Unie (N.O.U.) bij de Kamerverkiezingen in 1956, waarbij een aantal oud-politieke delinquenten mede een rol speelde.
De onder de boeren heersende ontevredenheid leidde ertoe, dat het hoofdbestuur van de - reeds sedert 1946 bestaande B.V.L. - Landelijke Vereniging voor Bedrijfsvrijheid in de Landbouw, niet te verwarren met de communistische BLZ - in januari 1958 besloot tot deelname aan de in dat jaar te houden verkiezingen voor de Provinciale Staten en wel als Boerenpartij. Men zag deze verkiezingen tevens als springplank voor de Kamerverkiezingen. De B.V.L. gaf een orgaan uit, "De Vrije Boer".
2. Een kritisch geluid tegen deze activiteiten werd in enkele redevoeringen geuit door de voorzitter van de Gelderse Maatschappij voor Landbouw, de heer G. v.d. Ley. Vooropstellende dat de B.V.L. haar doel langs wettige weg wilde bereiken, waarschuwde hij tegen wat hij betitelde als het politieke gewroet van enkele oud-politieke delinquenten in de vrije boerenorganisaties, nl. Ir. Rispens en Ir. Adams. Ook Mr. B.W. Biesheuvel, secretaris van de Nederlandse Christelijke Boeren- en Tuindersbond, oefende scherpe kritiek op "De Vrije Boer".
3. Na deze verkiezingen nam de Boerenpartij eveneens deel aan de Kamerverkiezingen in 1959 en wel samen met de Partij van Vrije Burgers van S.J. Fabius, alsook aan de Staten- en Gemeenteraadsverkiezingen in 1962. (Voor de daarbij behaalde resultaten moge worden verwezen naar bijgevoegd overzicht.)
4. In verband met de hiervoor gesignaleerde activiteiten van de ingenieurs S.D. Rispens en H. Adams in de B.V.L., werd dezerzijds nagegaan, of zij invloed hadden uitgeoefend op het besluit tot deelname aan de Statenverkiezingen. Dienaangaande is toen gebleken, dat beiden de tijd daartoe nog niet gekomen achtten en daarop geen invloed hebben uitgeoefend.
5. Uit het orgaan "De Vrije Boer" blijkt het volgende. De boerenpartij strijdt tegen staatsdwang, tegen het dirigisme en overbodige overheidsbemoeiing, derhalve tegen de geleide economie. Dit houdt in strijd tegen het Landbouwschap en alle bedrijfs- en productschappen en voor werkelijke vrijheid voor

VERTROUWELIJK

iedereen, opdat ieder zijn bedrijf kan uitoefenen zoals hij dat zelf wil.

Een uit 15 punten bestaand urgentie program bevat o.m. de volgende desiderata:

1. Handhaving en herstel van een zelfstandige boeren- en middenstand en vermindering van de sociale lasten van het bedrijfsleven.
2. Afwijzing van de totale coöperatieve staat.
3. Afschaffing van de namaak-fascistische schappen.
4. Vrije handel in landbouwproducten.
5. Verandering van de Ruilverkavelingswet t.a.v. de wel zeer oneerlijke wijze van stemming en de eenzijdige voorlichting die vaak gegeven wordt betreffende de kosten.
6. De voorman van de B.V.L. zowel als van de Boerenpartij is Hendrik Koekoek (geb. 1912), te Bennekom, gemeente Ede, tevens hoofdredacteur van het orgaan "De Vrije Boer", en sedert 1962 lid Provinciale Staten Gelderland. In tal van vergaderingen heeft hij zijn stem verheven tegen het Landbouwschap en de leiders daarvan. Volgens hem is het Landbouwschap op onrechtmatige wijze tot standgekomen. Betrokkene is voornamelijk pluimveehouder, hij doorliep de lagere school en volgde in aansluiting daarop avondcursussen. Aanvankelijk behoorde hij tot de CHU.
7. Verder moge hier nog de aandacht worden gevestigd op een artikel van A. Houuttuyn Pieper, in het Landbouwkundig Tijdschrift, 74ste jaargang, nr. 11, juni 1962, getiteld "De acties der "vrije boeren" in sociologisch perspectief". Schrijver ziet de boerenacties als een symptoom van bepaalde onlustgevoelens, die op het platteland een veel wijdere verspreiding hebben dan men uit het aantal leden van de B.V.L. zou kunnen afleiden. Z.i. betreft het hier mensen, die zich in onze tegenwoordige samenleving kennelijk slecht thuis voelen; waarbij hij erop wijst dat zijn kennis en ervaring van deze vrije boeren zich voornamelijk beperkt tot de N.W. Veluwe.
8. Hij maakt melding van een reeds vóór 1957 heersende malaisestemming t.a.v. de toekomst van de landbouw. De noodzaak tot sanering der bedrijfs-groote-structuur kwam toen via de pers onder de aandacht der boeren, onder wie onrust ontstond door krantenkoppen als "Aanzienlijk deel van kleine bedrijven moet verdwijnen". Toen bovendien het Landbouwschap kwam met dubbele heffingen over 1956/'57, ontstond bij de boeren een stemming van protest, die een gunstige voedingsbodem bood voor de B.V.L..
9. Schrijver noemt als streken waar de B.V.L. (c.q. Boerenpartij) een aanhang van betekenis heeft: de Veluwe, delen van het gebied tussen de grote rivieren, de plaatsen Staphorst en Rouveen met omgeving, het Hollandsche Veld in de omgeving van Hoogeveen, het Zuidelijke Westerkwartier in de provincie

VERTROUWELIJK

Groningen. Tenslotte nog een aantal kleinere geïsoleerde kernen, bijna alle gelegen in Gelderland, Drenthe, Overijssel en Groningen. Het aantal werkelijke leden van de B.V.L. ligt z.i. niet hoger dan 2.000, al zal een veelvoud hiervan meer of minder sympathiseren met de doelstellingen.

10. In het bovenstaande zijn enkele punten aangestipt uit het betreffende artikel. In dit verband moge worden gewezen op hetgeen indertijd een leraar aan een tuinbouwschool schreef. Die publicatie kon niet meer worden getraceerd, maar er werd het volgende uit genoteerd:

"De tot de B.V.L. behorende boeren zijn merendeels
"politiek onverdacht, maar tevens politiek ongeschoold,
"die vaak uit godsdienstige overwegingen het oneens
"zijn met het landbouwbeleid. Velen hunner weigerden
"reeds vóór de laatste wereldoorlog de Regeringsmaat-
"regelen op te volgen. Daarnaast is er een categorie
"die het ten allen tijde met elke Overheidsmaatregel
"oneens zal zijn."

11. Dit korte overzicht is, behalve waar het betreft de activiteiten van de oud-politieke delinquenten, geheel samengesteld uit open bronnen, aangezien de Boerenpartij als zodanig geen extremistische organisatie is en derhalve niet onze bijzondere aandacht heeft. Opgemerkt moge nog worden, dat t.a.v. geen der leidende figuren in de Boerenpartij is kunnen blijken van enige vroegere binding met het nationaal-socialisme.

13 mei 1963.

BOERENPARTIJ

Aantal stemmen uitgebracht op de Boerenpartij bij de verkiezingen
in 1958, 1959 en 1962.

Verkiezingen Provinciale Staten 1958 (26 maart)

Aantal stemgerechtigden	6.320.702
Aantal uitgebrachte stemmen	5.967.795
Geldige stemmen	5.774.724

Hiervan werden uitgebracht op de
Boerenpartij 2.930 (d.i. 0,05 %) geen zetel

Alle stemmen (2930) werden behaald in de provincie Gelderland.

Verkiezing Tweede Kamer der Staten-Generaal 1959 (12 maart)

Stemgerechtigden	6.427.864
Uitgebrachte stemmen	6.143.409
Geldige stemmen	5.999.531

Hiervan werden uitgebracht op de
Boerenpartij (samen met de Partij
van Vrije Burgers) 39.423 0,7 % geen zetel

Verkiezing Provinciale Staten 1962 (28 maart)

Stemgerechtigden	6.652.883
Uitgebrachte stemmen	6.221.324
Geldige stemmen	6.035.610

Hiervan werden uitgebracht op de
Boerenpartij 11.649 0,2 % 1 zetel (Geld
Vrije Burgers 31.247 0,5 % 1 zetel. (Nrd.

Verkiezing Gemeenteraden 1962 (30 mei)

Stemgerechtigden	6.649.802
Uitgebrachte stemmen	6.260.028
Geldige stemmen	6.083.177

De Boerenpartij en de Partij van Vrije Burgers kregen bij deze verkiezing
samen 8 zetels, t.w.
Boerenpartij 7 zetels in Gelderland (Apeldoorn, Doornspijk, Ede, Patten, Vorder
en Zelhem) en Overijssel (Rijssen).
Vrije Burgers 1 zetel te Den Haag.